

عنوان مقاله:

بررسی ترکیب و تنوع گیاهی و عوامل موثر بر آن در طبقات مختلف ارتفاعی در منطقه آوارس - قله سبلان

محل انتشار:

مجله تحقیقات حمایت و حفاظت جنگلها و مراتع ایران، دوره 21، شماره 2 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 21

نویسندگان:

Momtaz Alizadeh - دانشجوی دکتری علوم مرتع، گروه مرتع و آبخیزداری، دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

Ardavan Ghorbani - استاد، گروه مرتع و آبخیزداری، دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

Mehdi Moameri - دانشیار، گروه مرتع و آبخیزداری، دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

Mikael Badrzadeh Orang - استادیار، گروه مرتع و آبخیزداری، دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

Mahmoud Bidar Lord - استادیار، بخش تحقیقات جنگلها، مراتع و آبخیزداری، مرکز تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی و منابع طبیعی استان گیلان، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، رشت، ایران

Jaber Sharifi - استادیار، مرکز تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی و منابع طبیعی استان اردبیل، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، اردبیل، ایران

خلاصه مقاله:

سابقه و هدف: اکوسیستم های کوهستانی نقش مهمی در ثبات اکوسیستم به ویژه برای حفاظت از تنوع زیستی و توسعه پایدار و حفظ امنیت اکولوژیکی دارد. این پژوهش، با هدف بررسی وضعیت ترکیب و تنوع پوشش گیاهی و روند تغییرات آنها در پروفیل ارتفاعی آوارس تا سبلان (۲۳۰۰ تا ۴۸۱۱ متری) در قالب طبقات ارتفاعی مختلف در دامنه جنوب شرقی، به منظور حراست از ذخایر ژنی و مدیریت مراتع منطقه انجام شد. مواد و روش ها: پس از بررسی های میدانی و با توجه به امکان دسترسی به مراتع منطقه، نه طبقه ارتفاعی (سایت) مشخص شد، در هر سایت سه ترانسکت ۱۰۰ متری و در امتداد هر ترانسکت ۱۰ پلات یک متر مربعی با فاصله ۱۰ متر از هم مستقر گردید. گونه های گیاهی از سطح پلات ها جمع آوری و بعد در هر بار یوم شناسایی شدند. در هر پلات درصد تاج پوشش گیاهی و تراکم گونه ها ثبت شد. بالاترین ارتفاعی که منجر به جمع آوری نمونه های گیاهی شد، ارتفاع ۴۴۸۰ متری سبلان بود. برای بررسی تنوع و غنای گونه های گیاهی از شاخص های شانون، سیمپسون، مارگالف و منهینیک استفاده شد. با استفاده از اطلاعات مربوط به اندازه گیری درصد پوشش تاجی و تعداد گونه های مشاهده شده، شاخص های تنوع، غنا و یکنواختی گونه ای برای سایت های انتخابی محاسبه شد. برای بررسی اختلاف در بین سایت ها در طبقات ارتفاعی مختلف از تجزیه واریانس یک طرفه (ANOVA) و به منظور مقایسه میانگین ها از آزمون دانکن (Duncan) استفاده شد. شاخص های مختلفی برای تعیین تنوع گونه ای کاربرد دارد که از بین آنها از دو شاخص سیمپسون و شانون-وینر استفاده شد. غنای گونه ای نیز با استفاده از شاخص های مارگالف و منهینیک تعیین شد و آنالیزهای مربوط به رسته بندی پوشش گیاهی شامل آنالیز تطبیقی متعارفی (CCA) بود. نتایج و یافته ها: نتایج نشان داد، خانواده Asteraceae با ۳۱ گونه و Astragalus با ۱۰ جنس شاخص ترین عناصر فلور منطقه هستند و ۵۱ گونه به ناحیه ایران-تورانی تعلق داشتند، بر اساس نتایج حاصل از این پژوهش ۳۳ درصد گونه های شناسایی شده مربوط به ناحیه ایران-تورانی بوده است. فرم های همی کریپتوفیت ها (He) با ۵۴ درصد و تروفیت ها (Th) با ۲۲ درصد فراوان ترین اشکال زیستی در منطقه بودند. بیشترین مقدار تنوع، غنا و یکنواختی در طبقه ارتفاعی ۲۲۰۰-۳۲۰۰ متری مشاهده شد. نتایج نشان داد، ارتفاع، بارش، دما، میزان شن خاک، شیب و فوسفور از عوامل موثر بر پراکنش گیاهان بوده است. سازگاری بیشتر گیاهان با شرایط محیطی منطقه، موجب شده است که همی کریپتوفیت ها تیپ بیولوژیکی غالب منطقه را تشکیل دهند، توجیه حضور بالای تروفیت ها نیز در نتیجه دخالت های انسان و چرای متمرکز دام ها، احداث جاده و مکان های تفرجگاهی است. در بررسی تاثیر ارتفاع بر ترکیب و تنوع گیاهی می توان چنین استنباط کرد که ارتفاع بر ترکیب و تنوع گیاهی تاثیرگذار است. نتیجه گیری: به طور کلی می توان گفت، وضعیت ترکیب و تنوع گونه ای در مراتع جنوب شرقی سبلان براساس شاخص های تنوع و یکنواختی، مراتعی دارای شرایط تنوع متوسط و رو به پایین است، که نشان دهنده شدت تخریب در کل عرصه های مورد بررسی است، احتمالاً ...

کلمات کلیدی:

آوارس، گرادیان ارتفاعی، شکل زیستی، یکنواختی گونه ای

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

